

Uvod

Pred vama je prvi tom *Kosovske knjige pamćenja*, koju Fond za humanitarno pravo (FHP) i Fond za humanitarno pravo Kosovo (FHP Kosovo) posvećuju čuvanju sećanja na ljude, imenom i prezimenom, koji su ubijeni zbog svoje nacionalnosti, među kojima ima dece, žena, bolesnih i bespomoćnih staraca. *Kosovska knjiga pamćenja, 1998.* je spomenik na kojem smo urezali imena svih koji su izgubili život ili prisilno nestali¹ u toku rata [oružanog sukoba] na Kosovu, počev od 1. januara do 31. decembra 1998. godine. Planiramo da, do kraja 2012. godine, objavimo još pet tomova *Kosovske knjige pamćenja*, u kojima ćemo govoriti o ljudima koji su izgubili život ili prisilno nestali tokom oružanih sukoba u periodu od januara do juna 1999. godine, i u vezi sa oružanim sukobima, u periodu od kraja juna 1999. godine do kraja decembra 2000. godine. Odluku o periodu istraživanja do 31. decembra 2000. godine, doneli smo na osnovu analize prikupljenih podataka o ubistvima i prisilnim nestancima Srba, Roma i Albanaca, u vezi sa oružanim sukobima, koji su pokazali da takvih slučajeva ima u relevantnom broju do kraja 2000. godine, ali da ne treba da ostavimo po strani ni ubistva Srba i Albanaca tokom etničkog nasilja u martu 2004. godine.

Bilo je predloga da odvojimo civilne žrtve od vojnih gubitaka. Nismo prihvatili jer bismo na taj način okolnosti stradanja sveli na konstatacije o smrti, lišene konteksta u kojem je civil, vojnik ili policajac, izgubio život ili nestao. Imali smo u vidu i dobronamerna upozorenja u pogledu naše realnosti – da albanske i srpske porodice koje imaju članove koji su izgubili život ili prisilno nestali još uvek vide jedni druge kao pripadnike neprijateljskih strana, te da je primerenije da napravimo dve knjige, jednu za Albance, i drugu za Srbe i ostale. Ostali smo odlučni da činjenicama doprinesemo stvaranju kulture solidarnosti i saosećanja sa svim žrtvama ratova, posebno sa porodicama žrtava ratnih zločina, nezavisno od etničke pripadnosti i vere.

U knjizi pred vama, u najvećem broju slučajeva, govorimo o civilima koji su izgubili život ili prisilno nestali usled kršenja međunarodnog humanitarnog prava. I pored toga, *Kosovska knjiga pamćenja, 1998. godina* nije popis žrtava ratnih zločina odno-

¹ Pojam prisilnog nestanka je preuzet iz Predloga statuta REKOM, prema kojem se nestalom osobom smatra i ona za čiji nestanak su odgovorne snage koje se u oružanom sukobu bore protiv vladinih snaga, kao što su formacije koje nisu predstavljale bilo kakvu državnu vlast, niti su delovale za račun državne vlasti.